वर्ष ३९ | अंक ९ | नेपाल राष्ट्र बैंक समाचार | जेठ २०७२ | मे–जुन २०१५

गभर्नर डा. नेपालद्वारा वित्तीय क्षेत्रको स्थायित्व र मुलुकको आर्थिक विकासमा योगदान गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त

गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले वक्तव्य जारी गरी वैशाख १२ र त्यसपछि आएका भूकम्पका कारण दिवंगत हुनेहरुप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण तथा घाइते हुनेहरुको शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्नु भएको छ । बैंकको ६० औं वार्षिकोत्सवको अवसरमा जारी सो वक्तव्यमा उहाँले भूकम्पको कारण मुलुकको समष्टिगत आर्थिक स्थिति चुनौतीपूर्ण हुनसक्ने बताउनु हुँदै त्यस प्रतिकूल परिस्थितिमा समेत वित्तीय क्षेत्रको स्थायित्व र मुलुकको आर्थिक विकासमा योगदान गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नु भएको छ । मुलुकको समष्टिगत आर्थिक अवस्था र बैंकका विभिन्न गतिविधि समेत समावेश भएको सो वक्तव्यको पूर्ण पाठ बैंकको वेब साइट www.nrb.org.np मा राखिएको छ ।

बैंक परिवारबाट भूकम्प पीडितलाई सहयोग

२०७२ वैशाख १२ गते आएको भूकम्पका कारण जनधनको ठुलो क्षति भएकोमा उद्धार तथा राहत कार्यमा आर्थिक सहयोगका लागि यस बैंकका गभर्नर, डेपुटी गभर्नर लगायत कर्मचारीहरुबाट सङ्कलित रकम रु. १,५४,२७,७८३।५४ (अक्षरेपि एक करोड चौवन्न लाख सत्ताईस हजार सात सय त्रियासी र पैसा चौवन्न मात्र) प्रधानमन्त्री दैवी प्रकोप उद्धार कोषको खातामा जम्मा गरिएको छ । गभर्नर तथा डेपुटी गभर्नरबाट ३० दिन, अधिकृत विशिष्ट तथा अधिकृत प्रथमबाट २० दिन, अधिकृत द्वितीय तथा अधिकृत तृतीयबाट १५ दिन, सहायक स्तरबाट १० दिन र श्रेणी विहीन कर्मचारीहरुबाट ५ दिनको तलब बराबरको रकम संकलन गरी प्रधानमन्त्री दैवी प्रकोप उद्धार कोषको खातामा जम्मा गरिएको हो ।

बैंकको आकस्मिक व्यवस्थापन

२०७२ साल वैशाख १२ गते आएको भूकम्पबाट बैंकको केन्द्रीय कार्यालयको मुख्य भवन, बैंकिङ कार्यालय लगायतका भवनहरुमा ठुलो क्षति पुगेको विषयमा क्षतिको विवरण संकलन, मूल्याङ्कन र आकस्मिक व्यवस्थापन गर्न बैंकको सञ्चालक समितिको वैशाख १३ गते बसेको बैठकले आकस्मिक व्यवस्थापन समिति गठन गरेको छ । सो आकस्मिक व्यवस्थापन समितिबाट बैंकको भवनमा क्षति पुगेको अवस्थामा बैंक सुसञ्चालनका सम्बन्धमा विभिन्न निर्णयहरु भएको छ ।

आकस्मिक व्यवस्थापन समितिका निर्णयका आधारमा भएका केही महत्वपूर्ण कार्यहरु

१. बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागका कार्यकारी निर्देशकको कार्यकक्षलाई गभर्नरको कार्यकक्षको रुपमा प्रयोगमा ल्याइएको छ र सोही विभागको वरिष्ठ निर्देशकको कार्यकक्ष तथा बैंक सुपरिवेक्षण विभागका कार्यकारी निर्देशकको कार्यकक्षलाई डेपुटी गभर्नरको कार्यकक्षको रुपमा प्रयोग गरिएको छ। वालुवाटारस्थित भवन 'ए' को वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग रहेको भागलाई उपयुक्तस्तरको पार्टिसन तथा फर्निसिङ गरी गभर्नरको कार्यकक्ष, भेटघाट कक्ष, सचिवालय, बोर्डरुम लगायतका कक्ष निर्माण गरी गभर्नरको कार्यकक्ष सो स्थानमा स्थानान्तरण गर्ने कार्य अघि बढाइएको छ ।

आकस्मिक व्यवस्थापन समिति		
१.	वरिष्ठ डेपुटी गभर्नर, नेपाल राष्ट्र बैंक	संयोजक
२.	डेपुटी गभर्नर, नेपाल राष्ट्र बैंक	सदस्य
३.	कार्यकारी निर्देशक तथा प्रवक्ता, अनुसन्धान विभाग	सदस्य
४.	कार्यकारी निर्देशक, बैंकिङ कार्यालय	सदस्य
५.	कार्यकारी निर्देशक, सामान्य सेवा विभाग	सदस्य
६.	निर्देशक, सामान्य सेवा विभाग (आ.प्र. हेर्ने)	सदस्य सचिव

afsL $ k]hdf

डेपुटी गभर्नर काफ्लेबाट अन्तर्राष्ट्रिय सेमिनारमा सहभागिता

डेपुटी गभर्नर गोपालप्रसाद काफ्ले Federal Reserve Bank of New York ले New York, USA मा आयोजना गरेको Payment Systems Policy and Oversight Course विषयक कार्यक्रममा सहभागी हुनुभयो । सो कार्यक्रममा भाग लिन उहाँ वैशाख २६ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभएको थियो । डेपुटी गभर्नर काफ्ले जेठ ८ गते स्वदेश फर्कनुभयो ।

सञ्चालक प्रा. डा. पौड्याल श्रीलंका भ्रमणमा

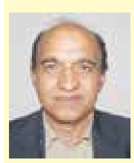

नेपाल राष्ट्र बैंक सञ्चालक समितिका सदस्य प्रा. डा. श्रीराम पौड्यालले श्रीलंकाको अध्ययन भ्रमण गर्नुभयो । यस क्रममा उहाँले Central Bank of Sri Lanka र त्यसका शाखाहरुको भ्रमण गर्नु भएको थियो । सो अध्ययन भ्रमणका लागि उहाँ वैशाख १९ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई २८ गते स्वदेश फर्कनु भएको थियो । संस्थागत योजना विभागका निर्देशक रमेश दाहाल समेत सो भ्रमणमा सहभागी हुनुहुन्थ्यो ।

भूकम्पबाट प्रभावित घरपरिवारलाई आवासीय घर कर्जा उपलब्ध गराउने व्यवस्था

हालै आएको भूकम्पको कारण आवासीय घर क्षतिग्रस्त भएका भूकम्प पीडित सर्वसाधारणलाई सहयोग पुऱ्याउन पुनर्निर्माण कार्यको लागि काठमाडौं उपत्यकामा अधिकतम रु. २५ लाखसम्मको र उपत्यका बाहिर अधिकतम रु. १५ लाखसम्मको आवासीय घर कर्जामा यस बैंकले शून्य ब्याजदरमा पुनरकर्जा उपलब्ध गराउने व्यवस्था गरेको छ। साथै, यस्तो कर्जामा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले अधिकतम २ प्रतिशतसम्म मात्र ब्याज लिन सक्ने व्यवस्था मिलाइएको छ। यस सम्बन्धमा भूकम्प प्रभावित घरपरिवारलाई आवासीय घर पुनर्निर्माणका लागि प्रदान गरिने पुनरकर्जा कार्यविधि, २०७२ सरोकारवालाहरुसँगको छलफलपछि कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ।

सार्वजनिक रूपमा आह्वान गरी सङ्कलन गरिएको रकम प्रधानमन्त्री दैवीप्रकोप उद्धार कोषको खातामा

नेपालमा आएको भूकम्पबाट पीडित दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरूको उद्धारका लागि देशविदेशमा रहेका संघसंस्था तथा महानुभावहरूले विभिन्न संघसंस्था तथा समूहले खोलेका बैंक खातामा जम्मा हुने गरी पठाएको सहयोग रकम वास्तविक पीडित पक्षले पाउन् भन्ने उद्देश्यले राहतको लागि खोलिएका बैंक खाताहरूको रकम इयरमार्क गरी प्रधानमन्त्री दैवी प्रकोप उद्धार कोषको खातामा मात्र रकमान्तर गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ। भूकम्प पीडितहरुको उद्धार तथा राहतको निमित्त वैशाख १२ गते पश्चात् खोलिएका बैंक खाताहरुमा सार्वजनिक रूपमा आह्वान गरी सङ्कलन गरिएको रकम प्रधानमन्त्री दैवीप्रकोप उद्धार कोषको खातामा रकमान्तर गर्ने व्यवस्था मिलाइएको हो। सार्वजनिक रूपमा आह्वान नगरी साविककै बैंक खातामा रकम प्राप्त गरी उद्धार तथा राहतको कार्य गर्ने परोपकारी/सामाजिक संस्थाहरुको हकमा भने यस व्यवस्थाले वाधा नपर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ। यसरी सार्वजनिक आह्वान गरी खाता खोल्ने संघसंस्था वा व्यक्तिको नाम नामेसी र खातामा जम्मा भएको रकम सम्बन्धी विवरण आवधिक रुपमा नेपाल राष्ट्र बैंकमा पठाउन समेत बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई निर्देशन दिइएको छ।

वैशाख १२ गतेको भूकम्प पछि देशका विभिन्न भागमा ठूलो मात्रामा जनधनको क्षति भएको र हाल ठूलो परिमाणको उद्धार तथा राहतको आवश्यकता रहेकोले सो उद्देश्यले सङ्कलित सहयोग रकम उपयोग गरी समन्वयात्मक ढङ्गबाट आवश्यक स्थानमा उद्धार तथा राहत पुऱ्याउने, वास्तविक पीडितहरुमा समानुपातिक रूपमा वितरण गर्ने, दोहोरोपन हटाउने साथै प्राप्त हुने सहयोग रकम र उपयोगको पूर्ण पारदर्शिता कायम गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकारको अनुरोधमा यस्तो व्यवस्था मिलाइएको हो।

नगद कारोबारको सीमामा पुनरावलोकन

बैंक तथा वित्तीय संस्था र रेमिटान्स कम्पनीहरुले विदेशबाट रु. १ लाखसम्मको विप्रेषणको भुक्तानी नगदमै गर्न सक्ने र सोभन्दा बढी रकम भुक्तानी गर्दा बैंक खाता वा चेक मार्फत भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा नगद कारोबारको सीमालाई देहाय बमोजिम समयबद्ध गराइएको छ।

२०७३ साल असार मसान्तसम्म: रु. ३ लाख
२०७४ साल असार मसान्तसम्म: रु. २ लाख
२०७४ साल साउनदेखि: रु. १ लाख

पुराना (Non-MICR) चेकहरु क्लियरिङ सम्बन्धमा

नेपाल क्लियरिङ हाउस मार्फत संचालित Electronic Clearing House (ECC) पूर्ण रुपमा संचालनमा आइसकेको हुँदा मिति २०७१/०४/१२ मा इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई २०७१ कात्तिक १ गते देखि बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले ग्राहकलाई चेक जारी गर्दा Magnetic Ink Character Recognition (MICR) भएका चेक मात्र जारी गर्नुपर्ने, ग्राहकसँग भएका पुराना (Non–MICR) चेकहरु सो मितिदेखि छ महिनासम्म अर्थात २०७१ चैत्र मसान्तसम्म प्रयोगमा ल्याइसक्नु पर्ने, २०७२ बैशाख १ गते पश्चात् MICR भएका चेकहरु मात्र क्लियरिङ हुने तथा पुराना (Non–MICR) चेकहरु क्लियरिङ नहुने र बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले आफ्ना ग्राहकलाई सोही बमोजिम २०७२ बैशाख १ गते पश्चात् पुराना चेकहरु क्लियरिङ नहुने व्यहोरा जानकारी गराउने व्यवस्था गर्नुपर्ने भनी बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई निर्देशन दिइएकोमा उक्त व्यवस्था लागु गर्ने सिलसिलामा अझै पनि पुराना चेकहरु सर्वसाधारणसँग धेरै मात्रामा रहेको बुझिएको हुँदा सो व्यवस्था पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याउँदा सर्वसाधारणलाई कठिनाई हुने देखिएकोले २०७२ बैशाखदेखि २०७२ असारसम्मको लागि पूर्ववत रुपमा पुराना चेकको क्लियरिङ हुने व्यवस्था गरिएको छ। २०७२ साउन १ गतेदेखि पुराना चेकहरुको क्लियरिङ नहुने व्यहोरा बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागले जनाएको छ।

लिलाम बढाबढ लगायत ऋण असूली कार्यमा सहभागी हुन नपाइने

नेपाल राष्ट्र बैंकका कर्मचारीहरु कुनै पनि बैंक तथा वित्तीय संस्था र ऋण असूली न्यायाधीकरण लगायत अन्य निकायहरुबाट गरिने लिलामी बढाबढ र ऋण असूली सम्बन्धी कार्यहरुमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा सहभागी हुन नपाउने नीतिगत व्यवस्था गरिएको जनशक्ति व्यवस्थापन विभागले जनाएको छ।

अनिवार्य मौज्दात गणनाका लागि समयावधि थप

भूकम्पका कारणले गर्दा यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त "क", "ख" र "ग" वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको तरलता सम्बन्धमा अनिवार्य मौज्दात गणना गर्ने प्रयोजनका लागि मिति २०७२ बैशाख १३ गते देखि २०७२ बैशाख २६ गतेसम्मको अवधिलाई एकहप्ता कायम गरिएको छ।

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को नौ महिनासम्मको आर्थिक स्थिति

(२०७२ वैशाखको भूकम्प अघिको अवस्था)

मुद्राप्रदाय, आन्तरिक कर्जा र सञ्चित मुद्रा

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को नौ महिनासम्ममा विस्तृत मुद्राप्रदाय ९.६ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा उक्त मुद्राप्रदाय १२.४ प्रतिशतले बढेको थियो। खुद वैदेशिक सम्पत्ति (विदेशी विनिमय मूल्याङ्कन नाफा/नोक्सान समायोजित) रु. ४९ अर्ब ४० करोड (८.२ प्रतिशत) ले बढेको छ।

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को नौ महिनासम्ममा कुल आन्तरिक कर्जा ७.१ प्रतिशतले बढेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा उक्त कर्जा ४.० प्रतिशतले बढेको थियो। समीक्षा अवधिमा सञ्चित मुद्रा ३.५ प्रतिशतले घटेको छ।

बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको निक्षेप परिचालन र कर्जा प्रवाह

समीक्षा अवधिमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको निक्षेप ९.६ प्रतिशत (रु. १३४ अर्ब ९७ करोड) ले बढेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा उक्त निक्षेप ११.४ प्रतिशत (रु. १३५ अर्ब २८ करोड) ले बढेको थियो। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको कर्जा तथा लगानी १२.४ प्रतिशत (रु. १६३ अर्ब ४१ करोड) ले बढेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो कर्जा तथा लगानी १०.९ प्रतिशत (रु. १२५ अर्ब ४० करोड) ले बढेको थियो।

तरलता व्यवस्थापन

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को नौ महिनासम्ममा पटक-पटक गरी निक्षेप बोलकबोलमार्फत् रु. ९५ अर्ब तथा रिभर्स रिपोमार्फत् (टर्नओभरको आधारमा) रु. २७३ अर्ब ८० करोडको तरलता प्रशोचन गरिएको छ। नेपाल राष्ट्र बैंकले विदेशी विनिमय बजार (वाणिज्य बैंकहरु) बाट अमेरिकी डलर २ अर्ब ५४ करोड खुद खरिद गरी रु. २४४ अर्ब ९८ करोड बराबरको खुद तरलता प्रवाह गरेको छ। अमेरिकी डलर २ अर्ब ६६ करोड बिक्री गरी रु. २६२ अर्ब ५५ करोड बराबरको भा.रु. खरिद भएको छ।

अन्तर-बैंक कारोबार र स्थायी तरलता सुविधाको उपयोग

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को नौ महिनासम्ममा वाणिज्य बैंकहरुले रु. ३२९ अर्ब ५० करोड र अन्य वित्तीय संस्थाहरू (वाणिज्य बैंकहरुबीच बाहेक) ले रु. १६३ अर्ब १४ करोड बराबरको अन्तर-बैंक कारोबार गरेका छन्। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा वाणिज्य बैंकहरु र अन्य वित्तीय संस्थाहरूले क्रमश: रु. १६७ अर्ब ९७ करोड र रु. १२३ अर्ब ६७ करोड बराबरको यस्तो कारोबार गरेका थिए। यो अवधिमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले रु. ६ अर्ब ६२ करोडको स्थायी तरलता सुविधाको उपयोग गरेका छन्।

ब्याजदर

२०७० चैतमा ९१ दिने ट्रेजरी विलको भारित औसत ब्याजदर ०.०६ प्रतिशत रहेकोमा २०७१ चैतमा ०.६८७० प्रतिशत कायम रहेको छ। वाणिज्य बैंकहरुबीचको अन्तर-बैंक कारोबारको भारित औसत ब्याजदर २०७० चैतमा ०.१९ प्रतिशत रहेकोमा २०७१ चैतमा ०.६४ प्रतिशत पुगेको छ। अन्य वित्तीय संस्थाहरुबीचको अन्तर-बैंक कारोबारको भारित औसत ब्याजदर २०७० चैतमा २.२९ प्रतिशत रहेकोमा २०७१ चैतमा ३.८७ प्रतिशत रहेको छ।

धितोपत्र बजार

नेप्से सूचकाङ्क २०७१ चैत मसान्तमा ९४८.४ विन्दुमा पुगेको छ। धितोपत्र बजार पूँजीकरण रु. ९७३ अर्ब २७ करोड कायम भएको छ। कायम बजार पूँजीकरणको आर्थिक वर्ष २०७०/७१ को कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात ५०.५ प्रतिशत रहेको छ।

उपभोक्ता तथा थोक मुद्रास्फीति

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को चैत महिनामा वार्षिक विन्दुगत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ६.९ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो मुद्रास्फीति ९.४ प्रतिशत रहेको थियो।

क्षेत्रगत आधारमा समीक्षा अवधिमा पहाड क्षेत्रको मूल्य सूचकाङ्कमा ७.४ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ भने तराई र काठमाडौं उपत्यका क्षेत्रहरुको मूल्य सूचकाङ्कमा क्रमश: ६.८ प्रतिशत र ६.५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा मूल्य सूचकाङ्कहरुको वृद्धिदर पहाडमा ८.६ प्रतिशत, तराईमा १०.० प्रतिशत र काठमाडौं उपत्यकामा ९.५ प्रतिशत रहेको थियो।

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को चैत महिनामा वार्षिक विन्दुगत थोक मुद्रास्फीति दर ५.३ प्रतिशत रहेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो मुद्रास्फीति ९.० प्रतिशत रहेको थियो।

सरकारी बजेट, खर्च र राजस्व

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को नौ महिनासम्ममा नगद प्रवाहमा आधारित सरकारी बजेट रु. ६१ अर्ब ५३ करोडले बचतमा रहेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा सरकारी बजेट रु. ६१ अर्ब ९७ करोडले बचतमा रहेको थियो।

समीक्षा अवधिमा नगद प्रवाहमा आधारित कुल सरकारी खर्च १६.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २६५ अर्ब २६ करोड पुगेको छ। चालू खर्च ४.५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. १९४ अर्ब ५० करोड पुगेको छ। पूँजीगत खर्च २६.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २९ अर्ब ७ करोड पुगेको छ।

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को नौ महिनासम्ममा नेपाल सरकारको राजस्व परिचालन १५.५ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २९१ अर्ब ४६ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो राजस्व १९.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. २५२ अर्ब ४१ करोड पुगेको थियो।

समीक्षा अवधिमा मूल्य अभिवृद्धि कर राजस्व १४.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ८३ अर्ब ३८ करोड पुगेको छ। भन्सार महसूलबाट प्राप्त हुने राजस्व १४.२ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ५६ अर्ब ३९ करोड पुगेको छ। अन्त:शुल्क राजस्व २०.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ३७ अर्ब ९४ करोड पुगेको छ। आयकर राजस्व १७.० प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ६३ अर्ब ४१ करोड पुगेको छ।

समीक्षा अवधिमा गैर-कर राजस्व १२.३ प्रतिशतले घटी रु. २९ अर्ब २ करोडमा सीमित भएको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा गैर-कर राजस्व ३८.८ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो

वैदेशिक व्यापार

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को नौ महिनासम्ममा कुल वस्तु निर्यात ५.६ प्रतिशतले घट्न गई रु. ६४ अर्ब २८ करोडमा सीमित भएको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो निर्यात १९.२ प्रतिशतले बढी रु. ६८ अर्ब १२ करोड रहेको थियो।

कुल वस्तु निर्यातमध्ये भारततर्फको निर्यात ८.२ प्रतिशतले घटेको छ। चीनतर्फको निर्यात भने ८.१ प्रतिशतले बढेको छ। अन्य मुलुकतर्फको निर्यात १.२ प्रतिशतले घटेको छ। अमेरिकी डलरमा चीन तर्फको वस्तु निर्यात ८.३ प्रतिशतले वृद्धि भई अमेरिकी

afFL $ kh]df

k|hsf]afSL

आर्थिक वर्ष २०७१/७२...

डलर २ करोड ५ लाख पुगेको छ। अन्य मुलुकतर्फको वस्तु निर्यात ०.८ प्रतिशतले ह्रास आई अमेरिकी डलर २० करोड ९४ लाख रहेको छ।

समीक्षा अवधिमा कुल वस्तु आयात १०.५ प्रतिशतले बढेर रु. ५७७ अर्ब ११ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो आयात २७.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ५२२ अर्ब १९ करोड रहेको थियो।

कुल आयातमध्ये भारतबाट भएको आयात ४.६ प्रतिशतले बढेको छ। चीनबाट भएको आयात अघिल्लो ५१.९ प्रतिशतको उच्च दरले बढेको छ। अन्य मुलुकबाट भएको आयात ९.५ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ।

अमेरिकी डलरमा चीनबाट भएको वस्तु आयात ५२.३ प्रतिशतको उच्च दरले वृद्धि भई अमेरिकी डलर ८१ करोड ९ लाख पुगेको छ। अन्य मुलुकबाट भएको वस्तु आयात ९.७ प्रतिशतले बढ्न गई अमेरिकी डलर १ अर्ब ३४ करोड पुगेको छ।

समीक्षा अवधिमा कुल वस्तु व्यापार घाटा १२.९ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ५१२ अर्ब ८३ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो व्यापार घाटा २९.१ प्रतिशतले बढेको थियो। कुल वस्तु व्यापार घाटामध्ये समीक्षा अवधिमा भारत, चीन र अन्य मुलुकसँगको व्यापार घाटा क्रमशः ६.५ प्रतिशत, ५३.५ प्रतिशत र ११.८ प्रतिशतले बढेको छ।

निर्यात घटेको र आयात बढेको कारण समीक्षा अवधिमा निर्यात-आयात अनुपात ११.१ प्रतिशतमा झरेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यस्तो अनुपात १३.० प्रतिशत रहेको थियो।

शोधनान्तर स्थिति

आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को नौ महिनासम्ममा समग्र शोधनान्तर स्थिति रु. ४९ अर्ब ४० करोडले बचतमा रहेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा शोधनान्तर स्थिति रु. १०६ अर्ब २३ करोडले बचतमा रहेको थियो। समीक्षा अवधिमा चालू खाता रु. २१ अर्ब ६८ करोडले बचतमा रहेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यो खाता रु. ६८ अर्ब ७७ करोडले बचतमा रहेको थियो। समीक्षा अवधिमा अमेरिकी डलरमा शोधनान्तर बचत ४९ करोड ४४ लाख डलर रहेको छ भने चालू खाता बचत २१ करोड ४२ लाख डलर रहेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा शोधनान्तर बचत १ अर्ब ७ करोड डलर र चालू खाता बचत ६९ करोड १५ लाख डलर रहेको थियो। एफ.ओ.बी. मूल्यमा आधारित वस्तु व्यापार घाटा अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा २९.१ प्रतिशतले बढेको तुलनामा समीक्षा अवधिमा १३.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ४९६ अर्ब ९३ करोड पुगेको छ। समीक्षा अवधिमा खुद सेवा खाता रु. १५ अर्ब ३१ करोडले बचतमा रहेको छ। अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा यो खाता रु. १५ अर्ब ७८ करोडले बचतमा रहेको थियो। खुद ट्रान्सफर आय अघिल्लो वर्षको सोही अवधिको ३३.५ प्रतिशत वृद्धिको तुलनामा समीक्षा अवधिमा ४.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ४८३ अर्ब ३८ करोड रहेको छ। समीक्षा अवधिमा वित्तीय खाता अन्तर्गत रु. २ अर्ब ८९ करोड प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी भित्रिएको छ।

विदेशी विनिमय सञ्चिति

२०७१ चैत मसान्तमा कुल विदेशी विनिमय सञ्चिति रु. ७२४ अर्ब ४२ करोड पुगेको छ। अमेरिकी डलरमा भने बैकिङ्ग क्षेत्रको कुल सञ्चिति २०७१ असारदेखि २०७१ चैत मसान्तसम्ममा ५.० प्रतिशतले बढी अमेरिकी डलर ७ अर्ब २९ करोड पुगेको छ। आर्थिक वर्ष २०७१/७२ को नौ महिनासम्मको आयातलाई आधार मान्दा विदेशी विनिमय सञ्चितिको विद्यमान स्तरले ११.४ महिनाको वस्तु आयात र ९.८ महिनाको वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पर्याप्त रहने देखिन्छ।

अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा कच्चा पेट्रोलियम तथा सुनको मूल्य स्थिति

अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा कच्चा पेट्रोलियम (Crude Oil Brent) को मूल्य २०७१ चैत मसान्तमा प्रति ब्यारल अमेरिकी डलर ५७.१४ कायम भएको छ। सुनको मूल्य २०७१ चैत मसान्तमा प्रति आउन्स अमेरिकी डलर ११९८.९० कायम रहेको छ।

! k|hsf]afSL

बैंकको आकस्मिक...

२. बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागको सभाहलको रुपमा रहेको कक्षलाई सञ्चालक समितिको बैठक कक्षको रुपमा उपयोग गरी सो कक्षमा आवश्यकता अनुसार भौतिक सामग्रीको व्यवस्था मिलाइएको छ।

३. थापाथलीस्थित बैंकिङ कार्यालयको कार्य बालुवाटारस्थित भवन ए को भुइँतला र भवन बी को भुइँतलाबाट सञ्चालनको व्यवस्था मिलाइएको छ। थापाथलीमा आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था गरी बैंकिङ कार्यालललाई थापाथलीमा नै स्थानान्तरण गर्ने प्रयोजनका लागि आवश्यक अध्ययन गर्न टोली गठन भएको छ।

४. राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभागको कार्य थापाथलीस्थित बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्र रहेको भवनबाट सञ्चालन गरिएको छ।

५. बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रबाट सञ्चालन हुने तालिमहरू अर्को व्यवस्था नभएसम्मका लागि स्थगन भएका छन्।

६. मुद्रा व्यवस्थापन विभागको कार्य सो विभाग रहेको थापाथलीस्थित भवनलाई आवश्यक मर्मत संभार गरी सोही भवनबाट साविक बमोजिम सञ्चालन भएको छ। कार्यालयमा आवतजावत गर्न मुद्रा व्यवस्थापन विभागको पूर्वतर्फको गेट खुला गरिएको छ।

७. केन्द्रीय कार्यालय तथा थापाथली कार्यालय परिसरमा पर्खाल भत्केको स्थानमा तारबार वा जस्तापाता राखी सुरक्षाको आवश्यक व्यवस्था मिलाइएको छ। सुरक्षा समूहको रेस्क्यु टिमको सहयोग लिई ती स्थानका क्षति भएका स्थान सफा गर्ने, छोप्ने कार्य गरिएको छ। ती भवनमा रहेका कार्यालय सामानको उचित व्यवस्था मिलाइएको छ।

८. बैंकका कर्मचारीहरु एवम् तिनका परिवारलाई भूकम्पबाट क्षति पुगे नपुगेका विवरण लिन जनशक्ति व्यवस्थापन विभागलाई निर्देशन भए बमोजिम विवरण लिने काम भएको छ।

९. बैंकको केन्द्रीय कार्यालय, थापाथली परिसर एवम् सम्पूर्ण कार्यालयहरुको क्षतिको पूर्ण विवरण लिन उपसमिति गठन गरिएको छ।

१०. बैंकिङ कार्यालय, थापाथलीबाट राजस्व संकलन कार्य गर्न नसकिने भएकाले यसको विकल्पमा राजस्व संकलन गर्ने कार्य विभिन्न वाणिज्य बैंकहरुलाई जिम्मा दिइएको छ। यसरी राजस्व संकलन गर्ने तोकिएका वाणिज्य बैंकका शाखा र काउन्टरहरुको विवरण सार्वजनिक सूचनामार्फत सर्वसाधारणलाई जानकारी गराइएको छ।

बैंकको ६० औं वार्षिकोत्सवको अवसरमा विभिन्न कार्यक्रम आयोजना

रक्तदान कार्यक्रम

बैंकको ६० औं वार्षिकोत्सवको अवसरमा वैशाख ९ गते बालुवाटारमा रक्तदान कार्यक्रम सम्पन्न भयो। गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले समेत रक्तदान गर्नु भएको सो कार्यक्रममा बैंकका ७० जना कर्मचारीहरुको सहभागिता थियो।

(गभर्नर डा. नेपाल रक्तदान गर्नुहुँदै)

मैत्रीपूर्ण फुटबल प्रतियोगिता

वैशाख ११ गते मैत्रीपूर्ण फुटबल प्रतियोगिता सम्पन्न भयो। डेपुटी गभर्नर गोपालप्रसाद काफ्ले (टिम ए) र डेपुटी गभर्नर महा प्रसाद अधिकारी (टिम बी) बीच भएको सो रोमाञ्चक खेलमा दुईका विरुद्ध चार गोल गर्दै टिम बी विजयी भयो।

बैंकको वार्षिकोत्सवको अवसरमा अतिरिक्त क्रियाकलाप समिति र बैंकका कर्मचारी संघ/संगठनहरुको विशेष सक्रियतामा उपरोक्त कार्यक्रमहरु लगायत यस वर्ष अन्तर विभागीय हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता, अन्तर बैंक भलिबल प्रतियोगिता, ब्याडमिण्टन प्रतियोगिता, मैत्रीपूर्ण फुटबल प्रतियोगिता, चित्रकला प्रतियोगिता, रक्तदान जस्ता कार्यक्रमहरु सम्पन्न भए। यसरी बैंकको ६० औं वार्षिकोत्सवका अवसरमा आयोजित कार्यक्रमहरु र त्यसका विजेताहरु यसप्रकार रहेका छन्-

अन्तर विभागीय हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता

वैशाख ७ गते बैंकको बालुवाटारस्थित सभाहलमा अन्तर विभागीय हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता सम्पन्न भयो। उक्त प्रतियोगितामा निरज अधिकारी, जनकराज सापकोटा र पुनिता मण्डल सम्मिलित जनशक्ति व्यवस्थापन विभागको टोली प्रथम भयो। दीर्घबहादुर रावल, डिल्लीराम पोखरेल र टेकनाथ पोखरेल रहेको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागको टोली द्वितीय भयो। तृतीय स्थान समस्याग्रस्त संस्था रिजोलुसन महाशाखाका राजेन्द्र भट्टराई, राजेशप्रसाद शर्मा र टेकराज भण्डारीको समूहले प्राप्त गऱ्यो भने सान्त्वना पुरस्कार सूचना प्रविधि विभागका सुरक्षा पन्त, विनोद बजगाईं र मणि भण्डारीको समूहले प्राप्त गऱ्यो।

(पुनिता मण्डल पुरस्कार ग्रहण गर्दै)

अन्तर बैंक भलिबल प्रतियोगिता

अन्तर बैंक भलिबल प्रतियोगिता थापाथलीस्थित बैंकिङ कार्यालयको भलिबल कोर्टमा वैशाख ३ गते सुरु भई १० गते सम्पन्न भयो। विभिन्न वाणिज्य बैंकहरुको १३ र नेपाल

(पुरस्कार ग्रहण गर्दै ग्लोबल आइएमइ बैंकका खेलाडी)

राष्ट्र बैंकको १ गरी १४ टिमको सहभागिता रहेको उक्त प्रतियोगिता अन्तर्गतको अत्यन्त प्रतिस्पर्धात्मक फाइनल खेलमा माछापुच्छ्रे बैंक लिमिटेडलाई ३-२ सेटमा हराएर दोस्रो स्थानमा पुऱ्याई ग्लोबल आइएमइ बैंक लिमिटेड प्रथम स्थान हासिल गर्न सफल भयो। कुमारी बैंक लिमिटेड सेञ्चुरी कमर्सियल बैंक लिमिटेडलाई पराजित गरी तेस्रो भयो। प्रभु बैंक लिमिटेडले फेयर प्ले पुरस्कार प्राप्त गऱ्यो।

(शिल्डका साथमा ग्लोबल आइएमइ बैंकका खेलाडीहरु)

ब्याडमिण्टन प्रतियोगिता

ब्याडमिण्टन प्रतियोगिता चैत २९ मा सुरु भई वैशाख ४ गते सम्पन्न भयो। पुरुष एकल, महिला एकल, एक्जुकेटिभ एकल, पुरुष डबल र भेट्रान डबल गरी ५ विधामा खेलिएको सो खेलमा पुरुष एकलतर्फ धनबहादुर तामाङ प्रथम, कालु तामाङ द्वितीय र सुमनराज डंगोल तथा रेशमबहादुर बल्छौंडी तृतीय हुनु भयो भने महिला एकलतर्फ बिमलाकुमारी लुइँटेल प्रथम, नीरा ताल्चाभडेल द्वितीय र पुनिता मण्डल तथा सरिता अधिकारी तृतीय हुनु भयो। एक्जुकेटिभ एकलतर्फ शिवनाथ पाण्डे प्रथम, रमण नेपाल द्वितीय तथा नारायणप्रसाद पौडेल र बमबहादुर मिश्र तृतीय हुनु भयो।

(शिवनाथ पाण्डे पुरस्कार ग्रहण गर्दै)

ब्याडमिण्टनकै पुरुष डबलतर्फ धनबहादुर तामाङ र कालु तामाङको जोडी प्रथम,

afFsL * k]hdf

समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व र नेपाल राष्ट्र बैंक

नेपाल राष्ट्र बैंक स्थापनाको ६० औं वर्षमा प्रवेश गरेको छ। राज्यका आधारभूत प्रशासन संयन्त्र र पूर्वाधार निर्माण गर्ने क्रममा २०१३ सालमा स्थापना भएको मुलुकको केन्द्रीय बैंक वर्तमान समयमा समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व मार्फत आर्थिक वृद्धि र विकासका लागि सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यका साथ अघि बढिरहेको छ। समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व अन्तर्गत पर्ने मूल्य स्थायित्व, वित्तीय क्षेत्र स्थायित्व र बाह्य क्षेत्रको स्थायित्वले नै मुलुकमा लगानीको वातावरण सुनिश्चित हुने र सोबाट उत्पादन, आय तथा रोजगारी अभिवृद्धि हुन गई आर्थिक विकासले गति लिने विश्वास गरिन्छ । यसका अतिरिक्त मुलुकमा वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि मार्फत वित्तीय समावेशिता सुनिश्चित गरी राष्ट्रले परिलक्षित गरेको समावेशी आर्थिक विकासको अवधारणालाई सहयोग पुऱ्याउन क्रियाशील हुनु पनि बैंकको दायित्वभित्र नै पर्दछ ।

सन् १९९७ ताकाको पूर्वी एसियाली आर्थिक सङ्कट तथा सन् २००८ पछि अमेरिकाबाट सुरु भएको विश्व वित्तीय सङ्कटबाट वित्तीय प्रणालीको सूक्ष्म नियमन र सुपरिवेक्षण नहुँदा ठूलो मूल्य चुकाउनुपर्ने अनुभव विश्वले हासिल गऱ्यो। यसले वित्तीय क्षेत्रको सुपरिवेक्षकीय निकायलाई अझ चनाखो रहन, वित्तीय क्षेत्रमा आउने प्रणालीगत जोखिमबाट आर्थिक क्षेत्रलाई बचाउन अझ सक्रिय हुनुपर्ने पाठ पनि पढायो । उच्च आर्थिक वृद्धिका लागि समष्टिगत आर्थिक स्थायित्व र समन्यायिक विकासका लागि वित्तीय समावेशिताको अवधारणाबाट नेपाल राष्ट्र बैंकका गतिविधिहरू निर्देशित भएको देखिन्छ । यस लेखमा बैंकका मुख्य दायित्वभित्र पर्ने स्थायित्वका विविध पाटाका सम्बन्धमा चर्चा गरिएको छ ।

मूल्य स्थायित्व

नेपाल राष्ट्र बैंकको तथ्याङ्क अनुसार ८ प्रतिशतको हाराहारीमा मूल्यवृद्धि हुने गरेको देखिन्छ। निश्चित आय वर्ग र न्यून आय वर्गका व्यक्तिहरु मूल्यवृद्धिबाट आक्रान्त हुन्छन् भने यसले धनी र गरिबबीचको खाडल बढाउने, आर्थिक विकासमा बाधा पुऱ्याउने तथा सामाजिक असन्तुलन बढाउने गर्दछ ।

मूल्यवृद्धि नियन्त्रणलाई केन्द्रीय बैंकसँग जोड्ने गरिन्छ । केन्द्रीय बैंकले मूल्यवृद्धि नियन्त्रण गर्ने माध्यम मौद्रिक नीतिको प्रभावकारी कार्यान्वयन हो । कर्जा र ब्याजदर नियन्त्रण गरी अर्थतन्त्रमा मुद्राको आपूर्तिलाई बाञ्छित सीमाभित्र राख्नु मौद्रिक नीतिको उद्देश्य हुन्छ भने यस मार्फत मूल्य, विनिमय दर, भुक्तान सन्तुलन, वित्तीय क्षेत्र स्थायित्व कायम गरी आर्थिक विकासलाई सहयोग पुऱ्याइन्छ। मूल्य स्थायित्व हासिल गरेर मात्र अन्य उद्देश्यहरू हासिल गर्न सम्भव हुने हुँदा मूल्य स्थायित्व नै मौद्रिक नीतिको प्रमुख उद्देश्य तथा सरकारको समेत मुख्य चासोभित्र पर्दछ।

उदार आयात नीतिका कारणले नेपालमा मुद्रास्फीति पनि आयातित हुने गरेको छ भने यहाँको उत्पादन स्तर, जनसंख्याको आकार, मौद्रिक र वितरण नीतिले पनि मूल्यवृद्धि गराइरहेको छ । विप्रेषण आयले उपभोक्ताको आय बढ्दै गएको, अर्थतन्त्रमा मुद्राको आपूर्ति बढ्दै गएको, दीर्घकालमा मात्र प्रतिफल प्राप्त हुने क्षेत्रमा लगानी भएको, बिजुली, सडक, सरसफाइ, सामाजिक सुरक्षा आदि पूर्वाधार क्षेत्रमा लगानीका कारण हुने मूल्यवृद्धि माग प्रेरित स्फीति हो भने मजदुरको तलब, विद्युत् महसुल, कच्चा पदार्थ आदिको मूल्यमा वृद्धि भई उत्पादन लागत बढ्न गई भएको मूल्यवृद्धि लागतप्रेरित मूल्यवृद्धि हो ।

नेपालमा आपूर्ति प्रक्रियामा विभिन्न अवरोध हुने गरेको, उत्पादन प्रणाली निर्वाध नचलिरहेको, उन्नत श्रम विदेशमा रहेको र यहाँको कृषि भूमि बाँझै रहेको, औद्योगिक क्षेत्र निर्वाध नचलिरहेको, लोडसेडिङ, कार्टेलिङ र कालोबजारीको कारण आपूर्तिमा कठिनाइका कारणले भइरहेको अहिलेको मूल्यवृद्धि नियन्त्रणमा सरकार, व्यवसायिक क्षेत्र समेत जिम्मेवार रहनुपर्ने देखिन्छ। मागप्रेरित मुद्रास्फीतिमा भने धेरै हदसम्म नेपाल राष्ट्र बैंकले नियन्त्रण गर्न सक्छ ।

वित्तीय क्षेत्र स्थायित्व

भागवत आचार्य

अहिले वित्तीय क्षेत्र स्थायित्वमा नेपाल राष्ट्र बैंकले ध्यान केन्द्रित गरेको देखिन्छ। विना अवरोध नियमित रुपमा वित्तीय कारोबार सञ्चालन हुने अवस्था नै वित्तीय स्थायित्व हो । यस अन्तर्गत निक्षेपको सुरक्षा, सुरक्षित कर्जा लगानी, सुरक्षित र सुदृढ भुक्तानी प्रणालीको व्यवस्था, बैंकिङ प्रणालीभित्रका जोखिमहरुको न्यूनीकरण, सुरक्षित र सुदृढ बैंकिङ प्रणाली, आन्तरिक तथा बाह्य आकस्मिक झट्काहरूको व्यवस्थापन सक्षमता, आर्थिक वृद्धि एवम् विकासका लागि योगदान गर्न सक्नुलाई नै वित्तीय क्षेत्र स्थायित्व भनी चिन्ने गरिन्छ।

आर्थिक विकासका लागि सुदृढ वित्तीय क्षेत्र आवश्यक पूर्वाधार हो । पुँजी निर्माणलाई प्रोत्साहन, लगानीको स्रोत व्यवस्थापन, आर्थिक विकासका लागि समावेशी वित्तीय क्षेत्रबाट मात्र सम्भव छ। केही वर्ष अघिसम्म नेपालमा वित्तीय क्षेत्रको संख्यात्मक विस्तारले तीव्रता पाएकोमा अहिले वित्तीय क्षेत्रको गुणात्मक विकास र सेवा विस्तारमा ध्यान दिइएको देखिन्छ । नेपाल राष्ट्र बैंकले समस्याग्रस्त संस्थाको समाधानका लागि मर्जर नीति अँगालेको, घरजग्गामा कर्जाको सीमा तोकेको, बैंकिङ अपराधीहरुमाथि कारवाही भएको, सम्पत्ति शुद्धीकरण र आतङ्ककारी लगानी नियन्त्रणमा सक्रियता बढेको, बासेल दोस्रोका प्रावधान अनुसार बैंक तथा वित्तीय संस्थाको आवश्यक पुँजी पर्याप्तता, सुपरिवेक्षण सुदृढता र पारदर्शिता तथा बासेल तेस्रो अनुसार स्वपुँजीको थप व्यवस्थाका साथै आवश्यक तरलताको व्यवस्थापनजस्ता प्रावधान सुदृढ गर्दै लगेको देखिन्छ । वित्तीय प्रणालीभित्र रहेर पनि नेपाल राष्ट्र बैंकको सुपरिवेक्षणभित्र नरहेको छायाँ बैंकिङ अर्थात सहकारी क्षेत्रले भने नेपालको वित्तीय प्रणालीको स्थिरतालाई चुनौतीपूर्ण बनाएको छ ।

afFsL & k]hdf

पारदर्शिताका लागि चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट अपरिहार्य

–गभर्नर डा. नेपाल

Nepal Financial Reporting Standard (NFRS) बारे छलफल गर्ने उद्देश्यले नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट संस्था (ICAN) ले वैशाख ४ गते First Time Adoption Of Nepal Financial Reporting Standard विषयक एक कार्यशालाको आयोजना गऱ्यो । सो कार्यक्रमलाई प्रमुख अतिथिको रूपमा गभर्नर डा. चिरंजीबि नेपालले सम्बोधन गर्नुभयो ।

सो अवसरमा मन्तव्य व्यक्त गर्दै गभर्नर डा. नेपालले अहिलेको युग आर्थिक विकास र समृद्धिको युग भएकाले हरेक क्षेत्र पारदर्शी हुनुपर्ने र सोका लागि सबै संस्थामा चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट (सी.ए.) को सेवा अपरिहार्य रहने धारणा राख्नुभयो । संस्थाको वित्तीय अवस्थाका बारेमा यथार्थ कुरा बाहिर ल्याउनुपर्ने सम्बन्धमा थप सुधारको आवश्यकतामाथि प्रकाश पार्दै उहाँले कुनै पनि संस्थामा भएको लगानी, सोको सुरक्षाको अवस्था, प्रतिफल प्राप्तिको अवस्थाबारे यथार्थ जानकारी सी.ए. बाट प्राप्त हुने र सी.ए.ले सोको उत्खनन गर्न सक्ने धारणा पनि राख्नु भयो । नेपालका सरकारी कार्यालयहरुमा सी.ए. को आवश्यकतामाथि प्रकाश पार्दै उहाँले संस्थाको उन्नति, प्रगतिमार्फत मुलुकको आर्थिक विकासलाई गति दिने हो भने सी.ए. को व्यवस्था अनिवार्य रुपमा गर्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

सी.ए. ले नै कुनै पनि संस्थामा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने धारणा राख्दै उहाँले नेपालबाट उत्पादित सी. ए. अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको हुनुपर्ने र यदि सोमा कुनै फरक भएमा तत्काल सुधार हुनुपर्ने आवश्यकतामाथि जोड दिनुभयो । विकसित देशमा सी.ए. को प्रतिवेदन हेरेर भविष्यको योजना बनाइने उल्लेख गर्दै उहाँले नेपालले सी.ए. को महत्वलाई थप बुझ्नु आवश्यक रहेको विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

सी.ए. को रिपोर्टिङमा रहने गरेका कमजोरी हटाउनुपर्नेमा जोड दिँदै उहाँले राम्रो रिपोर्टिङ गरिएको संस्था छ महिनापछि समस्याग्रस्त हुनुको कारण पहिचान गर्नुपर्ने र यसतर्फ सजग रहन उहाँले सुझाव दिनुभयो । सी.ए. को रिपोर्टिङको गुणस्तरले समग्र राज्य व्यवस्थालाई प्रभाव पार्ने हुँदा यसको गुणस्तरले अन्तर्राष्ट्रिय लगानीलाई आकर्षित गर्न र नेपाल लगानीको एक गन्तव्य हो भन्ने सन्देश प्रवाह गर्न मद्दत पुग्ने उहाँले स्पष्ट पार्नुभयो ।

मुलुकको समग्र विकासका लागि सी.ए. को अपरिहार्यता रहने हुँदा चार्टर्ड एकाउन्टेन्टको उत्पादन र उपयोगमा सहयोग गर्न नेपाल राष्ट्र बैंक सदैव तयार रहने उहाँले आश्वासन दिनुभयो ।

^ k]hsf] afFls

समष्टिगत आर्थिक...

बाह्य क्षेत्र स्थायित्व

विदेशी विनिमयको सुविधाजनक सञ्चितिका आधारमा नेपालको बाह्य क्षेत्र स्थायित्व सुदृढ नै देखिन्छ । उच्च व्यापार घाटालाई रेमिट्यान्स आयले धानिरहेको अवस्थामा सो आयको वृद्धिदर हाल कम देखिएको छ । नेपालको आफ्नै अर्थतन्त्रको संरचनाले बाह्य क्षेत्र स्थायित्व कायम भएमा यो दिगो हुन सक्दछ तर वैदेशिक रोजगारमा आधारित विदेशी विनिमय सञ्चितिले नेपालको बाह्य क्षेत्रमा अस्थिरता सिर्जना हुन सक्ने कुरालाई नकार्न सकिन्न । औपचारिक माध्यमबाट रेमिट्यान्सलाई मुलुकमा भित्र्याउन र उत्पादनशील क्षेत्रमा लगानी बढाउँदै मुलुकभित्रै उत्पादन, आय तथा रोजगारी सिर्जना गर्न आगामी दिनमा प्रयास गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

वित्तीय पहुँच अभिवृद्धि

सबैका लागि वित्तीय सेवा भएमा मात्र मुलुकले परिलक्षित गरेको समावेशी आर्थिक विकास सम्भव छ । चालू त्रिवर्षीय योजनामा गरिबी घटाउने एउटा माध्यमका रुपमा वित्तीय समावेशीकरण तथा वित्तीय साक्षरतालाई एक प्रमुख माध्यम मानिएको छ । नेपालमा ६० प्रतिशतजति जनसंख्या अझै पनि औपचारिक बैंकिङ सेवाबाट बञ्चित रहेको सन्दर्भमा सबै जनतालाई औपचारिक वित्तीय सेवामा समेट्नु अहिलेको चुनौती हो । वर्तमानमा 'क' वर्गका ३० बैंक र तिनका १६५६ शाखा, 'ख' वर्गका ८१ विकास बैंक र ७९७ शाखा, 'ग' वर्गका ५१ र २३९ शाखाका साथै 'घ' वर्गका ३६ लघुवित्त बैंक र १०१५ शाखा गरी १९८ वटा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु र तिनका ३७०७ शाखा रहेको र प्रतिबैंक शाखाबाट औसतमा करिब ७,४३३ व्यक्ति बैकिङ सेवाबाट लाभान्वित भइरहेको अवस्थालाई वित्तीय पहुचको अवस्थामा नेपालले फड्को मारेको भन्न सकिन्छ । २०७१ असोज मसान्तसम्ममा "क", "ख" र "ग" वर्गका वित्तीय संस्थाहरूमा निक्षेप खाता संख्या १ करोड ४४ लाख १६ हजार र ऋणी संख्या करिब ९ लाख ४९ हजार पुगेको स्थितिलाई हेर्दा भने कर्जाको उपयोगको स्थिति न्यून रहेको देखिन्छ जुन कमजोर उद्यमशीलताको प्रमाण पनि हो । नेपालको ग्रामीण क्षेत्रमा रहेको वित्तीय सेवाको कमजोर उपस्थिति उपयोगलाई सुधार गर्न वित्तीय साक्षरतालाई थप मजबुत बनाउनुपर्ने देखिन्छ ।

र, अन्त्यमा

केन्द्रीय बैंकले अर्थतन्त्रलाई दिशाबोध गर्दछ । समष्टिगत आर्थिक स्थायित्वले मात्र मुलुकमा लगानीको वातावरण बन्न सक्ने हुँदा यस मार्फत तीव्र आर्थिक वृद्धि एवम् विकासको आधार प्रदान गर्नु केन्द्रीय बैंकको मुख्य दायित्व र सोका लागि वित्तीय समावेशितामार्फत समावेशी आर्थिक विकासका लागि पूर्वाधार तयार गर्नु अहिलेको आवश्यकता हो । स्थिर नीतिगत व्यवस्था, उद्यममैत्री लगानीनीति, उत्पादनशील लगानी प्रवर्द्धन, सबैका लागि वित्तीय सेवा र सोको उपयोगमा सुधार आदि बैंकका वर्तमानका मार्गनिर्देशक हुन् जसले नेपाली अर्थतन्त्रलाई समेत दिशाबोध गर्न सक्दछन् ।

भूकम्पपछिको विपत्तिमा बैंकिङ सेवा नियमित एवम् व्यवस्थित बनाउन गरिएका कार्यहरू

वैशाख १२ गतेको भूकम्पबाट नेपाल राष्ट्र बैंकको भौतिक संरचना र पूर्वाधारमा क्षति पुगेको हुनाले यस बैंकले प्रदान गर्ने बैंकिङ सेवा (बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू र नेपाल सरकारलाई गर्नुपर्ने भुक्तानीहरू) साविकमा नेपाल राष्ट्र बैंक, बैंकिङ कार्यालय थापाथलीबाट भइरहेकोमा उक्त सेवाहरू तत्कालका लागि बैंकको केन्द्रीय कार्यालय, बालुवाटारबाट उपलब्ध गराइएको छ । नेपाल सरकारको खातामा जम्मा हुने राजस्व बुझ्ने कार्यहरू हाल बैंकिङ कार्यालय थापाथली कार्यालयबाट हुन नसक्ने अवस्था भएकाले सरकारी कारोवार गर्न स्वीकृत प्राप्त वाणिज्य बैंकहरु मार्फत राजस्व बुझ्ने व्यवस्था मिलाइएको छ।

यस भूकम्पले राष्ट्रलाई परेको संकटको कारण सरकारी राहतका कार्यक्रम सम्बन्धी भुक्तानी एवम् सर्वसाधारणलाई रकमको भुक्तानी लगायतका अत्यावश्यक सेवाहरु सुचारु रुपले सञ्चालन गर्न/गराउन बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुलाई तत्काल नै निर्देशन दिइएको छ। बैंकिङ सेवा नियमित रुपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक भएमा विशेष व्यवस्था गर्न समेत ती संस्थाहरुलाई निर्देशन दिइएको छ। यसरी बैंकिङ सेवा संचालन गर्न सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थालाई सुरक्षा लगायतका कुनै सहयोग आवश्यक भएमा नेपाल राष्ट्र बैंकमा सम्पर्क गर्न सुझाव दिइएको छ। बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको भूकम्पबाट क्षति पुगी तुरुन्तै सेवा दिन नसकिने बाहेकका सबै शाखाहरूबाट सेवा सुचारु भइसकेको छ। क्षति भएका शाखाहरुका ग्राहकलाई समेत सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाका अन्य शाखाहरूबाट सेवा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ। भूकम्पबाट क्षति भएका शाखा स्थानान्तरणका लागि स्वीकृति दिइएको छ।

वैशाख महिनामा परेका सार्वजनिक विदाका दिनमा समेत बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले कार्यालय खोली बैंकिङ सेवा प्रदान गरेका छन्। प्रधानमन्त्री दैवीप्रकोप उद्धार कोषको खाता रहेका बैंकका शाखाहरु उक्त सार्वजनिक विदाको दिनमा पनि खुला रहने व्यवस्था मिलाइएको छ।

% kj]sf]afs

बैंकको ६० औं वर्ष...

रेशमबहादुर बल्छौंडी र सिंहमान महर्जनको जोडी द्वितीय र पदमराज जोशी र गणेश थापा मगर तथा बद्रीप्रसाद खकुरेल र मदनकुमार श्रेष्ठको जोडी तृतीय भयो भने भेट्रान डबलतर्फ सिंहमान महर्जन र मदनकुमार श्रेष्ठको जोडी प्रथम, शिवनाथ पाण्डे र रमण नेपालको जोडी द्वितीय, भुवन बस्नेत र सोमराज अधिकारी तथा देवबहादुर बाठा मगर र कलिमान ओलीको जोडी तृतीय भयो।

बाल चित्रकला प्रतियोगिता

विगतका वर्षहरुमा झैं यस वर्ष पनि बैंकको वार्षिकोत्सवका कार्यक्रममा बाल चित्रकला प्रतियोगिता समावेश गरिएको थियो । सहभागीहरुलाई ४ समूहमा विभाजन गरी आयोजना गरिएको सो प्रतियोगितामा नर्सरीदेखि कक्षा १ सम्मको समूहमा आइसा सुनुवार (अभिभावक- अशोककुमार सुनुवार) प्रथम, विभूति अधिकारी (अभिभावक- हेमराज अधिकारी) द्वितीय र यारा श्रेष्ठ (अभिभावक- निभा श्रेष्ठ) तृतीय हुनु भयो। सौजन्य पोखरेल (अभिभावक- मिनप्रसाद पोखरेल) र अनुजा कोइराला (अभिभावक- बाबुराम कोइराला) सान्त्वना पुरस्कार विजेता हुनु भएको छ ।

कक्षा २ देखि कक्षा ४ सम्मको समूहमा जिज्ञासा खड्का (अभिभावक- सुरेश के. सी.) प्रथम, सुजल पाण्डे (अभिभावक- यज्ञप्रसाद पाण्डे) द्वितीय र स्तुति खड्का (अभिभावक- सुरेश के. सी.) तृतीय हुनु भयो । दृश्या सिंह (अभिभावक- विष्णुकुमार विश्वकर्मा) र वैभवी गौतम (अभिभावक- विष्णुमणि गौतम) सान्त्वना पुरस्कार विजेता हुनु भएको छ।

कक्षा ५ देखि कक्षा ७ सम्मको समूहमा शाश्वत सैंढाई (अभिभावक- रामकृष्ण सैंढाई) प्रथम, स्वीकृति पोखरेल (अभिभावक- मिनप्रसाद पोखरेल) द्वितीय र सुलभ खत्री (अभिभावक- लवबहादुर खत्री) तृतीय हुनु भयो । सुश्रुत रिमाल (अभिभावक- राजेन्द्र रिमाल) र स्वस्तिक शिवाकोटी (अभिभावक- चिन्तामणि शिवाकोटी) सान्त्वना पुरस्कार विजेता हुनु भएको छ।

कक्षा ८ देखि कक्षा १० सम्मको समूहमा साइमा तामाङ (अभिभावक- कालु तामाङ) प्रथम, यशस्वी श्रेष्ठ (अभिभावक- सुबोधमान श्रेष्ठ) द्वितीय र अनुभूति रेग्मी (अभिभावक- पदमराज रेग्मी) तृतीय हुनु भयो । इशा खड्का (अभिभावक- भोलाराज खड्का) र समीक्षा योगी (अभिभावक- शिबनाथ योगी) सान्त्वना पुरस्कार विजेता हुनु भएको छ ।

राष्ट्रव्यापी क्याम्पस स्तरीय आर्थिक लेख प्रतियोगिता

बैंकको ६० औं वार्षिकोत्सवको उपलक्ष्यमा गभर्नरको कार्यालयबाट राष्ट्रव्यापी क्याम्पस स्तरीय आर्थिक लेख प्रतियोगिता आयोजना गरिएको थियो। यस प्रतियोगितमा मुलुकभरका विभिन्न क्याम्पसबाट ६१ जना विद्यार्थीहरु सहभागी हुनु भएको थियो । सो प्रतियोगितामा रोशनकुमार झा (नेपाल ल क्याम्पस, एल.एल.एम., प्रथम वर्ष) प्रथम, स्मृति धिताल (शंकरदेव क्याम्पस, बी.बी.ए., छैटौं सेमेस्टर) र हेमसागर तिम्सिना (जनता बहुमुखी क्याम्पस, इटहरी, एम.बी.ए., प्रथम वर्ष) दोस्रो तथा कुञ्जन शाह (नेपाल ल क्याम्पस, एल.एल.बी., प्रथम वर्ष) तेस्रो हुनु भयो ।

बैंकको ६० औं वार्षिकोत्सव समारोह २०७२ वैशाख १४ गते आयोजना गर्ने कार्यक्रम रहेकोमा देशमा आएको प्राकृतिक विपत्तिका कारण अर्को सूचना प्रकाशित नभएसम्म सो समारोह स्थगित गरिएको छ । वार्षिकोत्सव कार्यक्रम स्थगित भएकोले मैत्रीपूर्ण फूटबल प्रतियोगिता, आर्थिक लेख प्रतियोगिता र बालचित्रकला प्रतियोगिताका विजेता तथा सहभागीहरुलाई पछि पुरस्कृत गरिने जनाइएको छ । वार्षिकोत्सवमा आयोजित भलिबल, ब्याडमिन्टन र हाजिरीजबाफ प्रतियोगिताका विजयी सहभागीहरुलाई भने पुरस्कार वितरण भइसकेको छ।

भूल सुधार

समाचारको वर्ष ३९, अंक ८, वैशाख २०७२ का केही प्रतिहरुमा पहिलो पेजको पहिलो कोलममा वैशाख १२ हुनुपर्नेमा चैत्र १२ उल्लेख भएकोमा क्षमायाचना गर्दै भूल सुधार गरिएको छ। -सम्पादक

कार्यकारी निर्देशक तथा निर्देशकहरू अन्तर्राष्ट्रिय तालिम तथा सेमिनारमा

जनशक्ति व्यवस्थापन विभागका कार्यकारी निर्देशक नारायणप्रसाद पौडेल Bank for International Settlements (BIS) ले बासेल, स्वीट्जरल्यान्डमा आयोजना गरेको "FSI Meeting on Corporate Governance for Banks-Review of Basel Committee Guidelines" मा भाग लिन वैशाख ७ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई १३ गते स्वदेश फर्कनुभयो ।

लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागका कार्यकारी निर्देशक डा. विनोद आत्रेय Alliance for Financial Inclusion (AFI) ले मलेसियाको क्वालालम्पुरमा आयोजना गरेको "The 9th Meeting of the Consumer Empowerment and Market Conduct (CEMC)" मा भाग लिन २०७१ चैत २९ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई २०७२ वैशाख ५ गते स्वदेश फर्कनुभयो ।

बैंक सुपरिवेक्षण विभागका का.मु. कार्यकारी निर्देशक लक्ष्मीप्रपन्न निरौला DEUTSCHE BUNDESBANK ले फ्रेंकफर्ट, जर्मनीमा आयोजना गरेको "Financial Stability, Systemic Risk and Macroprudential Policy" विषयक कार्यशालामा भाग लिन वैशाख १७ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई जेठ २ गते स्वदेश फर्कनुभयो ।

निर्देशकद्वय वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभागका भुवन कँडेल र बैंक सुपरिवेक्षण विभागका झलक शर्मा आचार्य ADB, Bangko Sentral ng Pilipinas and Philippine Deposit Insurance Corporation ले मनिला, फिलिपिन्समा आयोजना गरेको "APEC-FRTI Regional Seminar on Bank Analysis and Supervision" मा भाग लिन वैशाख १७ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई २७ गते स्वदेश फर्कनुभयो ।

लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागका निर्देशक बलराम पराजुली World Bank-AgriFin ले इस्तानबुल, टर्कीमा आयोजना गरेको "AgriFin Forum / Lending to Agriculture: Financing Agricultural Value Chain" विषयक सेमिनारमा भाग लिन वैशाख २६ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नभई जेठ ५ गते स्वदेश फर्कनुभयो ।

वीरगंज कार्यालयका निर्देशक बमबहादुर मिश्र Bank of Korea ले सिउल, कोरियामा आयोजना गरेको "Monetary Policy (Monetary Policy Strategy Understanding the BSI, CSI etc.)" विषयक तालिम कार्यक्रममा भाग लिन वैशाख ६ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई १७ गते स्वदेश फर्कनुभयो । सो कार्यक्रममा बैकिङ कार्यालयका उपनिर्देशक विभुप्रसाद अर्याल, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागका का.मु. उपनिर्देशक कमलप्रसाद ज्ञवाली र अनुसन्धान विभागका सहायक निर्देशक प्रकाश राई समेत सहभागी हुनुहुन्थ्यो ।

तालिम तथा सेमिनारमा सहभागिता

उपनिर्देशकद्वय बैंकर्स प्रशिक्षण केन्द्रका वीरकाजी शाक्य र बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागका अनुज दाहाल National Bank of Combodia ले कम्बोडियामा आयोजना गरेको "SEACEN-Toronto Centre Course on Recovery and Resolution Planning for Weak Banks" विषयक तालिममा भाग लिन वैशाख ४ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई १३ गते स्वदेश फर्कनुभयो ।

अनुसन्धान विभागका उपनिर्देशकद्वय तुलसीप्रसाद घिमिरे र मेघनाथ तिमिल्सेना आइएमएफले कोलम्बो, श्रीलंकामा आयोजना गरेको "Practical Issues on the Compilation of Trade in Goods and Trade in Service Statistics" विषयक कार्यशालामा भाग लिन वैशाख ५ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई १२ गते स्वदेश फर्कनुभयो ।

विराटनगर कार्यालयका उपनिर्देशक कुमारप्रसाद पोखरेल र सहायक निर्देशक देवीजी प्रसाद महत Reserve Bank Staff College, RBI ले चेन्नइ, भारतमा आयोजना गरेको "Currency Management" विषयक सेमिनारमा भाग लिन वैशाख १२ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई १८ गते स्वदेश फर्कनुभयो ।

अनुसन्धान विभागका उपनिर्देशक उद्धवलाल रञ्जितकार Istanbul School of Central Banking ले Istanbul, Turkey मा आयोजना गरेको "Seminar on Financial Stability, Financial Crisis and Monetary Policy" मा भाग लिन वैशाख १९ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई २८ गते स्वदेश फर्कनुभयो ।

बैक सुपरिवेक्षण विभागका उपनिर्देशकद्वय राजनदेव भट्टराई र देवेन्द्र गौतम तथा विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभागका सहायक निर्देशकद्वय यामलाल सुवेदी र विश्वनाथ न्यौपाने FSI-BIS & SEANZA, Monetary Authority of Macao ले Macao SAR मा आयोजना गरेको "FSI-SEANZA Regional Seminar on Liquidity Risk Management and Supervision" मा भाग लिन वैशाख २७ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गरी जेठ ४ गते स्वदेश फर्कनुभयो ।

अनुसन्धान विभागका सहायक निर्देशक सञ्जयप्रसाद गौतम IMF ले वासिङटन डी.सी., यु.एस.ए. मा आयोजना गरेको "Course on Balance of Payments Statistics (BPS) HQ 15.04" विषयक तालिममा भाग लिन वैशाख १८ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभयो । उहाँ असार ५ गते स्वदेश फर्कने कार्यक्रम रहेको छ ।

सहायक निर्देशकहरु राजन अधिकारी (आन्तरिक लेखापरीक्षण विभाग), कृष्णशरण फुयाँल (विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग), विष्णुप्रसाद उपाध्याय (वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग) र रुद्रप्रसाद तिमल्सिना (बैंक सुपरिवेक्षण विभाग) The SEACEN Centre ले बाली, इन्डोनेसियामा आयोजना गरेको "SEACEN Course on Enterprise Wide Risk Management of Banks" विषयक तालिममा भाग लिन वैशाख १८ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई ३१ गते स्वदेश फर्कनुभयो ।

afSL !) kfhdf

बढुवा

प्रशासन सेवा तर्फको अधिकृत द्वितीय तहमा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाद्वारा बढुवा गर्ने सन्दर्भमा लिइएको लिखित तथा अन्तर्वार्तामा इन्द्रा चम्लागाईं (अनुसन्धान विभाग), नवीना ढकाल (वित्त व्यवस्थापन विभाग), सुमन नेउपाने (अनुसन्धान विभाग), पुष्पा अधिकारी (बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग), रञ्जना पण्डित पौडेल (अनुसन्धान विभाग) र मोहन पुडासैनी (बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग) सफल भई उपनिर्देशक पदमा बढुवा हुनु भएको छ। यसैगरी, प्रशासन सेवा तर्फको अधिकृत तृतीय तहमा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाद्वारा बढुवा गर्ने सन्दर्भमा लिइएको लिखित तथा अन्तर्वार्तामा अनुसन्धान विभागका पाल्साङ लामा थिङ सफल भई सहायक निर्देशकमा बढुवा हुनु भएको छ।

उप निर्देशक तथा सहायक निर्देशकमा बढुवा हुनुहुने सबैलाई समाचारको हार्दिक बधाई !

पदस्थापन

वरिष्ठ इलेक्ट्रिसियन लबकुमार प्रधान र प्लम्बर रामकृष्ण खड्गीलाई बैंकिङ कार्यालय, थापाथलीमा पदस्थापन गरिएको छ।

अवकाश

बैकर्स प्रशिक्षण केन्द्रका कार्यकारी निर्देशक जगदीश्वर अधिकारी, संस्थागत योजना विभागका निर्देशक अर्जुनबहादुर अधिकारी, बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभागका निर्देशक किरण बिष्ट, राष्ट्रऋण व्यवस्थापन विभागका निर्देशक प्रद्युम्नकुमार भट्टराई, बैंकिङ कार्यालयका निर्देशक कल्याणबन्धु अर्याल, बैंक सुपरिवेक्षण विभागका निर्देशक रामचन्द्र गौतम, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा कामकाजमा रहनु भएका निर्देशक श्यामप्रसाद खनाल, आन्तरिक लेखापरीक्षण विभागका निर्देशक कृष्णराज सिलबाल ३० बर्से सेवा अवधि पूरा गरी बैंक सेवाबाट अवकाश हुनु भएको छ। उपनिर्देशकहरु कानून महाशाखाका प्रेमप्रसाद पाण्डे र भोलानाथ प्रेमी, विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभागका कुमारमणि रिसाल र बद्रीकुमार घिमिरे, वित्त व्यवस्थापन विभागका विलासचन्द्र राई, अनुसन्धान विभागका डा.विष्णुप्रसाद गौतम, दीपा भट्टराई र कल्पना खापुङ, बैंकिङ कार्यालयका केशवराज डोटेल, प्रवीण भट्टराई, सुरेशचन्द्र लुइँटेल, शम्भुराम श्रेष्ठ र भूपेन्द्रकुमार श्रेष्ठ, सामान्य सेवा विभागका पदमप्रसाद निरौला र कृष्णप्रसाद बगाले, लघुवित्त प्रवर्द्धन तथा सुपरिवेक्षण विभागका कमानसिंह खड्का र जनशक्ति व्यवस्थापन विभागका रमेशप्रसाद घिमिरे समेत ३० बर्से सेवा अवधिका आधारमा अवकाश हुनुभएको छ।

यसैगरी, सहायक निर्देशकहरु विमला नेपाल भण्डारी, चन्द्रप्रसाद न्यौपाने, कुमार बहादुर कार्की, मुरारीप्रसाद न्यौपाने, पुरुषोत्तम खनाल, रवि बस्नेत, रचनामैयाँ बज्राचार्य, तेजप्रसाद शर्मा र श्यामबहादुर लोहनीले पनि बैंक सेवाबाट अवकाश पाउनु भएको छ।

जनकपुर कार्यालयका मुख्य प्लम्बर विन्देश्वर साह सुडीले ५८ बर्से उमेर हदका कारण बैंक सेवाबाट अवकाश पाउनु भएको छ भने जनशक्ति व्यवस्थापन विभागका कार्यालय सहयोगी प्रथम सुरेश कुमार आचार्यले ३० बर्से सेवा अवधिका आधारमा अवकाश पाउनु भएको छ।

(k]hsf]af6

तालिम तथा सेमिनार...

जनशक्ति व्यवस्थापन विभागका सहायक निर्देशकहरु पञ्चलक्ष्मी मानन्धर, पुनिता मण्डल र निरज अधिकारी The SEACEN Centre ले सिउल, कोरियामा आयोजना गरेको "9th Intermediate Leadership Course Leading with Character: The New Leadership Paradigm in Central Banking" विषयक तालिममा भाग लिन वैशाख २५ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई जेठ ३ गते स्वदेश फर्कनुभयो।

बैंकिङ कार्यालयका सहायक निर्देशक सञ्जीवकुमार रावत क्षेत्री The SEACEN Centre ले सिंगापुरमा आयोजना गरेको "10th SEACEN-BOJ Intermediate Course on Payment & Settlement Systems for Emerging Economies" विषयक तालिममा भाग लिन वैशाख ११ गते त्यसतर्फ प्रस्थान गर्नुभई १९ गते स्वदेश फर्कनुभयो।

सहजयोग ध्यान सम्पन्न

सहज योग ध्यान तथा संगीतको माध्यमबाट आन्तरिक शान्ति र ईश्वरीय आशीर्वाद एवम् चैतन्य प्राप्त हुने उपाय जानकारी गराउने उद्देश्यले नेपाल राष्ट्र बैंकको सहयोगमा सजहयोग नेपालद्वारा सहजयोग ध्यान विधि सम्बन्धी जानकारी एवम् कुण्डलिनी शक्तिको जागरण र अनुभव गराउन आमन्त्रित अष्ट्रेलियन सांगीतिक समूह “MUSIC OF JOY” ले मिति २०७२ बैशाख ४ गते आफ्ना कार्यक्रमहरु नेपाल राष्ट्र बैंक, केन्द्रीय कार्यालय, बालुवाटारको प्राङ्गणमा प्रस्तुत गरेको थियो। उक्त कार्यक्रममा सहजयोगको परिचय, सहजयोग ध्यान विधिका प्रवर्द्धक श्रीमाताजीको प्रवचन, सहज संगीत, आत्मसाक्षत्कार कार्यक्रम लगायत सहजयोग र विज्ञान सम्बन्धी जानकारी गराइएको थियो।

उक्त कार्यक्रमको अनुगमन स्वरुप मिति २०७२ वैशाख ५ र ६ गते विहान समेत सहजयोग सम्बन्धी थप जानकारी, चक्र अनुसार ध्यान गर्ने विधि, चक्र शुद्धीकरण, सहजयोग उपचार एवम् चैतन्यको आदानप्रदान कार्यहरुको अनुभव गराई कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो।

१ देखि ४: वैशाखको भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त बालुवाटारस्थित भवन, ५ देखि ७: वैशाखको भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त थापाथलीस्थित भवन, ८: वैशाखको भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त सुन्धारास्थित भवन

कार्यालय परिसर सरसफाइ

वैशाख २५ गते बैंकको थापाथलीस्थित कार्यालय परिसरको सरसफाइ गरियो। वैशाख १२ गतेको भूकम्पबाट भवनमा क्षति पुगेकाले सो क्षतिग्रस्त भवनका इटा ढुङ्गा तथा अन्य निर्माण सामग्री बैंकका कर्मचारीहरुबाट हटाई कार्यालय परिसर सफाइ गरिएको थियो। डेपुटी गभर्नरद्वय गोपालप्रसाद काफ्ले र महा प्रसाद अधिकारी समेत संलग्न रहनु भएको सो कार्यक्रममा उपत्यकास्थित बैंकका कार्यालयहरुका कर्मचारीहरुको ठुलो संख्यामा उपस्थिति थियो।

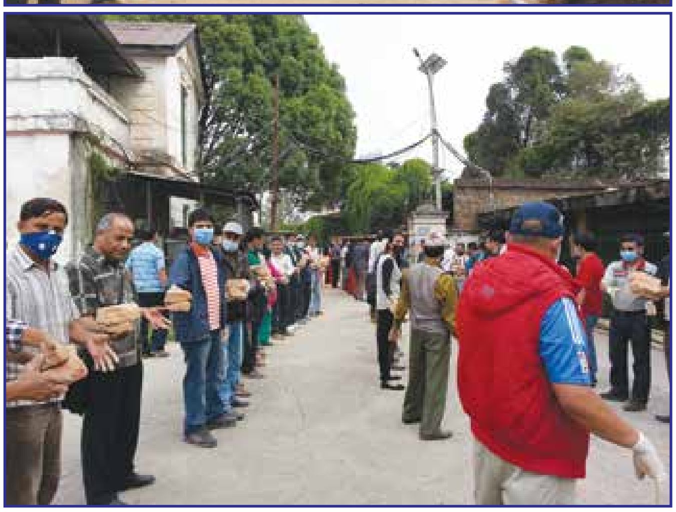

सहप्रवक्तामा राजेन्द्र पण्डित

निर्देशक तथा संचालक समितिका सचिव राजेन्द्र पण्डित नेपाल राष्ट्र बैंकको सहप्रवक्ता तोकिनुभएको छ। सहप्रवक्ता राजेन्द्र पण्डितसँग मोबाइल नं. ९८५११६३४४४ मा सम्पर्क गर्न सकिन्छ।

p4/0f **कारोबार दैनिक** ३१ वैशाख २०७२ बिहीवार

सम्पादकीय

कारोबार | वर्ष ६ | अंक १२९ | राष्ट्रिय संस्करण | नेपाल संवत् ११३५

अर्थतन्त्रको पुनर्जीवनमा सक्रियता देखाऊ

वैशाख १२ गते गएको महाभूकम्प, २९ गतेको अर्को ठूलो भूकम्प र यसबीचमा आएका १७० भन्दा बढी पराकम्पनले नेपालको अर्थ-सामाजिक संरचनामा गम्भीर क्षति पुऱ्याएको छ। महाभूकम्प र त्यसपछिका पराकम्पनहरूले घरहरू ध्वस्त पारेकै थिए, त्यसबाट नहुनुपर्ने मानवीय क्षति त भएकै थियो। लगातार गइरहेका सुक्खा पहिरो, 'प्रिमनुसन'का कारण आएको असिनापानी र हावाहुरीले कृषिबालीमा पनि थप असर पारेको छ। नेपालको मुख्य आर्थिक केन्द्र मानिने काठमाडौं उपत्यकामा भूकम्पले ठूलो असर पारेको, यहाँका पुरातात्त्विक महत्त्वका सम्पदाहरू ध्वस्त भएका, जनमानसमा ठूलो त्रास व्याप्त रहेकाले आर्थिक गतिविधि सुस्त भएको छ। उपत्यकाभित्र ३ वटा औद्योगिक क्षेत्र छन्– बालाजु, पाटन र भक्तपुर। तीबाहेक पनि विभिन्न स्थानमा औद्योगिक प्रतिष्ठानहरू छन्। २९ वटै वाणिज्य बैंक र अधिकांश विकास बैंक तथा वित्त कम्पनीको मुख्यालय यहीँभित्र छन्। वीरगन्जको मुख्यनाकाबाट भित्रिने वस्तुहरूदेखि पूर्व मोरङ-सुनसरीदेखि रूपन्देही-लुम्बिनी औद्योगिक करिडोरसम्म स्थापना भएका वस्तुहरूको मुख्य बजार पनि उपत्यका नै हो। सिन्धुपाल्चोकको तातोपानी नाका हुँदै भित्रिने चिनियाँ वस्तु काठमाडौं हुँदै अन्य बजारसम्म पुग्छन्। महाभूकम्पले सर्वाधिक प्रभावित भएका १४ मध्ये अधिकांश जिल्ला पर्यटकीय केन्द्रका रूपमा पनि रहेका थिए। सिन्धुपाल्चोक हुँदै चिनियाँ वस्तु आयात हुनेमात्र होइन, नेपालबाट चीनतर्फको निर्यातसमेत हुने गरेको थियो। चीनबाट वस्तु आयात गरिएका र त्यसतर्फ निर्यातका लागि ठिक्क पारिएका दर्जनौं कन्टेनरहरू महाभूकम्पका कारण आएको पहिरोबाट क्षतिग्रस्त भएका छन्। सवारीसाधन र आयात-निर्यात गरिएका वस्तु गरी करिब ५ अर्बको त्यहाँ क्षति भएको अनुमान व्यवसायीहरूको छ। केही जलविद्युत् आयोजनाहरूमा ठूलो क्षति पुगेको छ।

भूकम्पका कारण भएको मानवीय क्षति, भौतिक पूर्वाधारहरूको क्षतिबारे विवरणहरू हरेक दिन थपिँदो क्रममा छन्। अर्थशास्त्रीहरूले यो महाविनाशबाट भएको आर्थिक क्षतिको वास्तविक विवरण आउन कम्तीमा ६ महिनादेखि १ वर्षसम्म लाग्ने बताएका छन्। यो वर्ष अर्थतन्त्रमा ०.५ प्रतिशतदेखि २ प्रतिशतसम्मले कमी आउने एसियाली विकास बैंकलगायतका निकायको प्रक्षेपण छ भने आगामी वर्ष यदि सरकारले सही ढंगले पुनर्निर्माण र विकासको कार्यलाई द्रुतता दिने काम गर्न सकेन भने अर्थतन्त्रमा मन्दी आउने र खाद्यान्न अभाव, अन्य निर्माण सामग्रीको आयात र पुनर्निर्माणमा हुने खर्चले अर्थतन्त्रमा मागमुखी मुद्रास्फीति सिर्जना गर्ने नेपाली अर्थशास्त्रीहरूको आँकलन छ। यदि सरकार र नेपाल राष्ट्र बैंकले मूल्य नियन्त्रणसम्बन्धी प्रभावकारी कदम चाल्न सकेन भने महाभूकम्पले त्यसै पनि पीडित र प्रभावित भइरहेका आमनेपालीलाई मूल्यवृद्धिले थप मारमा पार्नेछ।

पराकम्पनका ठूल्ठूला धक्काहरू अहिले पनि महसुस भइरहेकाले जनमानसमा त्रास कायमै छ। महाभूकम्प गएको १९ दिनपछि केही रूपमा सामान्य बन्दै गएको जनजीवनलाई मंगलबारको अर्को ठूलो भूकम्पले फेरि त्रासमा धकेलिदिएको छ। महाभूकम्पपछि जुन ढंगले नेपालमा जुन किसिमले आमनागरिकले धैर्यता, आपसी सहयोग र सहकार्य देखाए त्यो साँच्चि नै मननयोग्य छ। यही भावले नेपालको पुनर्निर्माणको गतिलाई छिट्टै नै निश्चित आयाम दिने कुरामा विश्वास गर्न सकिन्छ। आर्थिक पुनर्जीवन फर्काउने कुरामा उद्योगी-व्यवसायीकै पहिलो र अहम् भूमिका हुन्छ। भूकम्पले क्षतिग्रस्त भएका औद्योगिक तथा व्यावसायिक संरचनाबाट तत्काल उत्पादन सुरु गर्न नसकिएला, वस्तु व्यापार गर्न नसकिएला, सेवा प्रवाह गर्न नसकिएला। तर, क्षति नै नभएका औद्योगिक करिडोरहरूबाट उत्पादन गरी काठमाडौंसहित प्रभावित जिल्लामा पठाउन सकिन्छ। नभत्किएका व्यावसायिक प्रतिष्ठानहरू खोलेर सेवा प्रवाह गर्न सकिन्छ। यसका लागि उद्योग र वाणिज्य मन्त्रालयले निजी क्षेत्रका संस्थाहरूलाई आह्वान गरी अर्थतन्त्रमा क्रियाशीलता ल्याउनैपर्छ।

प्रकाशक
नेपाल राष्ट्र बैंक गभर्नरको कार्यालय, जनसम्पर्क महाशाखा
बालुवाटार, काठमाण्डौं
ईमेल : prd@nrb.org.np, वेवसाईट : www.nrb.org.np

सम्पादक
केदारप्रसाद आचार्य

सम्पादन सहयोगी
सुरेश पन्त
सजना शिल्पकार
नवीना ताम्राकार

मुद्रण : अक्सफोर्ड इन्टरनेशनल पब्लिकेशन, अनामनगर, काठमाडौं, *फोन नं.* ०१-४७७०६१३, ४७७०२५३